

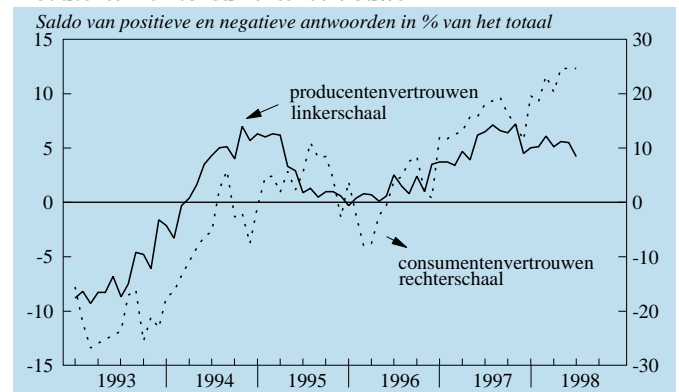

- **Algemeen: ontwikkelingen overwegend positief**
- **Economische groei: zet op wat lager niveau door**
- **Consumentenprijsindex: huurstijging dempt inflatie**

Algemeen

De economische groei zet door. De volume groei van het bruto binnenlands product in het tweede kwartaal neemt weliswaar enigszins af, maar kalendereffecten remmen de stijging. De consumptieve bestedingen door gezinnen handhaven in juni het relatief hoge niveau van de voorgaande maanden. De kooplust komt het sterkst tot uiting bij de aankopen van de meest conjunctuurgevoelige categorie, de duurzame goederen. De groei van de industriële productie zwakt recentelijk iets af, zij het dat het niveau relatief hoog blijft. De toegevoegde waarde van de bouw daalt in het tweede kwartaal. De inflatie stabiliseert in juli opnieuw, de producentenprijzen dalen. Het producentenvertrouwen neemt in juli voor de tweede opeenvolgende maand af, terwijl het consumentenvertrouwen op een hoog niveau stabiliseert. Het meest opvallende sociaal-economische nieuws is de ongekend snelle daling van de werkloosheid. Vergeleken met vorig jaar is de geregistreerde werkloosheid met meer dan honderdduizend gedaald. Het aantal uitgesproken faillissementen kent een dalende tendens.

Producenten- en consumentenvertrouwen

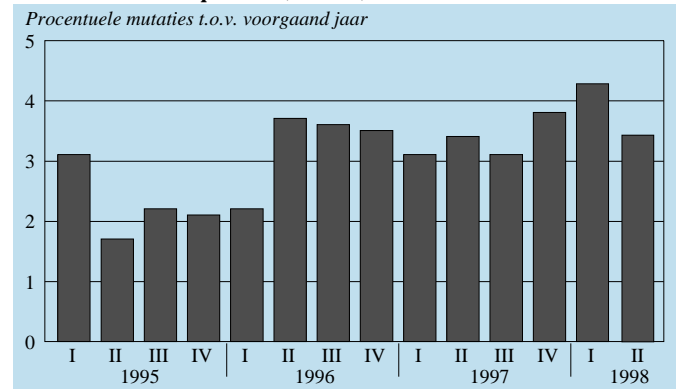

Bruto binnenlands product

Het volume van het bruto binnenlands product (BBP) in het tweede kwartaal van 1998 is 3,4% groter dan in dezelfde periode een jaar eerder. Dit blijkt uit de eerste ramingen die in het kader van de Kwartaalrekeningen zijn gemaakt. Het stijgingspercentage over het tweede kwartaal blijft enigszins achter bij de groei in het eerste trimester; deze bedroeg 4,3%. Deels is dit aan kalendereffecten toe te schrijven: Pasen viel vorig jaar in het eerste en dit jaar in het tweede kwartaal. Deze omstandigheid heeft een positieve invloed op het eerste, maar een matigend effect op het tweede kwartaal.

Van nog maar weinig andere landen is de ontwikkeling van het BBP in het tweede kwartaal bekend. Het Verenigd Koninkrijk en de Verenigde Staten zijn hier de uitzonderingen. In beide landen vallen de groeicijfers, vergeleken met het eerste kwartaal, net als in ons land enigszins terug. In de VS groeide de economie in het tweede kwartaal met 3,5%; in het eerste trimester was dit 3,9%. In het VK nam de groei in het tweede kwartaal met 0,6 procentpunt af tot 2,6%.

Bruto binnenlands product (volume)

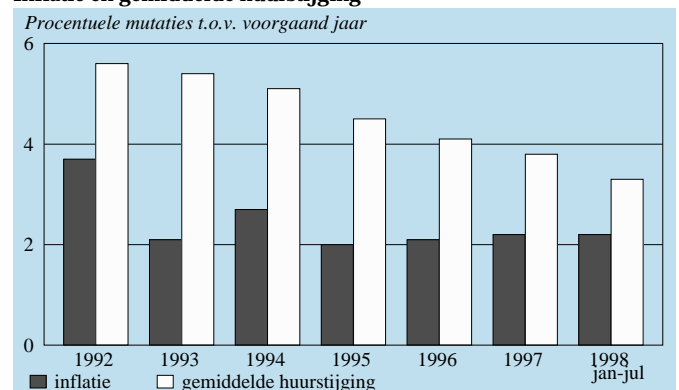

Consumentenprijsindex

De consumentenprijzen in Nederland zijn in juli toegenomen met 0,2% ten opzichte van juni. De belangrijkste oorzaak van deze stijging is de jaarlijkse aanpassing van de huren op 1 juli. De huurstijging bedraagt dit jaar gemiddeld 3,3%. Dit is het laagste stijgingspercentage van de afgelopen zeven jaar. In 1997 namen de huren nog met gemiddeld 3,8% toe. De verminderde huurstijging in 1998 hangt deels samen met de afschaffing van de zogenaamde minimale huursomstijging. In vorige jaren dienden sociale verhuurders ervoor te zorgen dat de som van de huurinkomsten minstens een bepaald percentage steeg. In 1997 was dit minimum nog 3,5%. Deze regeling is in 1998 afgeschaft.

De inflatie, gemeten als de stijging van de consumentenprijsindex in een maand ten opzichte van dezelfde maand een jaar eerder, bedraagt in juli 2,0%. In juni lag de inflatie nog op 2,2%. Deze lichte daling van de inflatie wordt vooral veroorzaakt door de prijsdaling van gas met ongeveer 5%. Daarnaast heeft ook de geringere stijging van de huren een dempend effect op de inflatie.

Inflatie en gemiddelde huurstijging

Kerngegevens recente ontwikkelingen

Procentuele mutaties t.o.v. dezelfde periode het jaar daarvoor, tenzij anders aangegeven

	1991/95 gemidd.	1996	1997	1997		1998		1998			
				3 ^e kw.	4 ^e kw.	1 ^e kw.	2 ^e kw.	april	mei	juni	juli
Economische kernvariabelen (volume)											
Bruto binnenlands product	2,1	3,1	3,6	3,1	3,8	4,3	3,4				
Invoer goederen en diensten	3,5	5,3	7,1	6,1	7,0	10,3	–				
Consumptie	1,9	2,4	2,7	2,8	3,1	3,3	–				
Overheid	1,2	1,2	1,5	2,3	2,5	2,8	–				
Gezinnen	2,1	2,7	3,0	3,1	3,5	3,3	4,2	4,9	3,5	4,3	–
Voedings- en genotmiddelen	1,3	1,8	1,4	1,8	0,2	1,7	0,6	2,6	–3,6	3,4	–
Duurzame consumptiegoederen	1,4	3,0	4,6	3,5	6,4	5,0	8,6	10,5	9,2	6,3	–
Diensten en overige goederen	2,6	2,8	3,2	3,2	3,1	3,1	3,8	4,0	3,5	3,9	–
Bruto investeringen in vaste activa	1,0	5,4	6,8	2,6	1,5	7,9	–				
Bedrijven	0,7	6,1	7,8	3,3	1,5	7,2	–				
Overheid	2,8	1,0	0,1	–1,5	1,3	13,2	–				
Uitvoer goederen en diensten	4,5	5,2	6,7	6,2	7,0	8,5	–				
Productie (volume)											
Delfstoffenwinning	2,3	12,2	–9,9	–5,3	–5,7	–11,4	–13,8	–17,5	–10,9	–11,2	–
Industrie	1,4	2,6	5,0	3,6	5,3	4,8	4,2	6,5	2,7	3,4	–
Openbare nutsbedrijven	2,0	3,2	0,3	2,1	0,3	–1,3	–0,4	–1,1	0,1	–0,2	–
Bouwnijverheid	–2,0	–1,8	3,9	0,6	1,9	9,1	–2,0	–4,8	0,0	–0,9	–
Prijzen											
Consumentenprijsindex 1)	–	2,0	2,2	2,4	2,4	2,1	2,2	2,4	2,0	2,2	2,0
Productenprijsen industrie afzet	0,1	1,3	2,8	3,6	2,5	0,8	–1,2	–0,4	–1,7	–1,4	–
Productenprijsen industrie verbruik	–0,7	2,1	3,8	4,6	2,9	–0,7	–4,1	–2,9	–4,9	–4,4	–
Aardolie, North Sea Brent (in \$ per barrel)	17,87	20,26	19,38	18,63	19,08	14,77	14,09	14,19	14,55	13,53	13,05
Amerikaanse dollar (in gld)	1,78	1,69	1,95	2,04	1,98	2,05	2,02	2,04	2,00	2,02	2,03
Goud (in gld per 1 gram fijn)	21,32	21,32	21,07	21,49	19,84	20,21	20,01	20,78	19,75	19,50	19,61
Cao-lonen											
Particuliere bedrijven	2,8	1,9	2,2	2,3	2,5	2,7	2,7	2,8	2,8	2,6	3,1
Overheid	2,1	1,1	2,3	3,0	2,7	2,6	2,3	2,8	2,4	1,7	1,6
Gepremieerde en gesubsidieerde sector	2,4	1,5	0,2	0,4	0,7	1,0	1,7	1,8	1,7	1,5	2,3
Stemming 2) (in %)											
Orderpositie zakelijke dienstverlening	–	3,0	4,0	–2,0	17,0	14,0	–				
Productenvertrouwen industrie	–1,3	1,2	5,3	6,7	6,0	5,4	5,4	5,1	5,6	5,5	4,2
Consumentenvertrouwen	–10,3	0,8	14,9	18,7	14,0	20,5	23,2	20,3	24,6	24,6	24,6
Economisch klimaat	–25,8	–4,1	18,9	22,5	19,6	26,1	27,3	24,4	29,5	28,0	27,7
Koopbereidheid	0,0	4,1	12,3	16,2	10,3	16,7	20,4	17,7	21,3	22,3	22,5
Arbeidsmarkt											
Aantal banen van werknemers (x 1 000)	5 574	5 826	5 993	6 056	6 045	6 122	–				
Aantal vacatures (x 1 000)	61	68	85	82	106	122	–				
Geregistreerde werklozen 3) (x 1 000)	407	440	375	379	336	346	270	289	270	270	–
Aantal uren uitzendkrachten	4	21	15	14	16	16	–				
Uitgesproken faillissementen	11	–5	–1	–1	–4	–5	–5	7	–26	5	–10
Geld en krediet											
Koersindex voor aandelen, algemeen	9	28	51	69	48	40	44	54	45	36	28
Binnenlandse liquiditeitsmassa	5	6	7	7	7	5 ⁴⁾	–	6	–	–	–
Spaartegoeden	5	7	4	5	3	4 ⁴⁾	4	4	4	4	–
Verstrekt consumptief krediet	11	13	14	16	9	7	7	–2	9	14	–
Rente (in %)											
Voorschotrente	6,5	2,2	2,5	2,5	2,8	2,75	2,75	2,75	2,75	2,75	2,75
Daggeldrente	6,9	2,9	3,1	3,1	3,2	3,4	3,2	3,3	3,4	3,0	3,2
Rendement op staatsobligaties	7,3	5,7	5,2	5,2	5,3	4,8	4,8	4,8	4,9	4,8	4,7
Hypotheekrente	8,0	6,3	5,8	5,8	5,9	5,8	5,6	5,6	5,6	5,6	–

1) Weging 1995.

3) Driemaandsgemiddelden opgenomen onder de middelste maand.
– = gegevens zijn (nog) niet beschikbaar.

2) Saldo van positieve en negatieve antwoorden in procenten van het totaal.

4) Reeksbreuk.

Gegevens 1993–1998 per halfjaar

Procentuele mutaties t.o.v. het voorgaand jaar, tenzij anders aangegeven

	1993		1994		1995		1996		1997		1998
	I–II	III–IV	I–II	III–IV	I–II	III–IV	I–II	III–IV	I–II	III–IV	I–II
Bruto binnenlands product (volume)											
Totaal	0,3	1,2	2,8	3,6	2,4	2,1	3,0	3,5	3,2	3,5	3,8
Goederenproducenten	–1,7	–0,3	3,7	4,8	2,6	1,3	1,7	2,7	2,2	3,1	2,1
Commerciële dienstverlening	0,5	1,9	3,0	3,2	3,2	4,0	4,0	4,6	4,6	4,7	5,1
Niet-commerciële dienstverlening	1,4	1,4	0,5	1,0	0,4	0,2	0,4	0,9	1,5	1,8	1,7
Consumptie gezinnen (volume)											
Totaal	0,9	1,1	2,5	1,9	1,6	1,8	2,9	3,1	3,2	3,3	3,8
Voedings- en genotmiddelen	–0,1	–0,4	1,0	2,5	1,6	2,2	2,5	1,5	1,6	0,9	1,1
Duurzame goederen	–2,7	–0,6	3,3	0,3	1,6	1,0	2,0	4,6	4,5	5,0	6,9
Diensten en overige goederen	2,2	1,9	2,6	2,3	1,6	2,0	3,2	3,0	3,1	3,2	3,5
Toegevoegde waarde (volume)											
Totaal industrie	–2,3	–1,3	3,9	8,4	4,4	2,0	1,4	1,6	4,1	4,5	4,5
Voedings- en genotmiddelenindustrie	0,8	0,8	4,4	7,6	3,6	2,0	2,3	0,6	2,9	2,5	1,7
Papier en grafische industrie	–0,5	–1,4	2,0	6,1	1,9	1,2	1,3	1,7	3,3	3,9	5,0
Chemie	–1,7	4,0	9,8	11,6	9,7	4,6	–2,6	1,8	6,7	6,9	5,5
Metaalindustrie	–4,7	–4,1	3,1	8,6	4,8	3,2	3,4	1,1	3,6	5,1	5,4
Bouwnijverheid	–3,3	–4,3	–4,9	0,1	–1,6	–0,3	–5,6	5,0	10,3	1,3	3,2
Overige gegevens											
Bezettingsgraad industrie (%)	81,0	80,4	83,0	84,3	84,9	84,0	83,7	84,2	84,4	85,3	85,7
Verbruiksprijzen industrie import	–3,5	–2,9	–1,3	3,1	4,2	0,7	1,9	5,5	5,2	4,0	–2,6
Werkloosheid in % beroepsbevolking	6,1	6,9	7,5	7,5	7,1	6,9	6,7	6,5	5,8	5,2	4,5
Faillissementen, aantal	3 114	3 314	3 305	3 159	2 908	2 939	2 784	2 793	2 819	2 728	2 673

Consumptie: meer voedings- en genotmiddelen

Het volume van de binnenlandse consumptieve bestedingen is in juni van dit jaar 4,3% groter dan in dezelfde maand vorig jaar. Opvallend was de relatief forse toename van de bestedingscategorie voedings- en genotmiddelen (3,4%). De ontwikkeling van de bestedingen in deze categorie wordt op maandbasis vaak beïnvloed door het koopdagpatroon. In juni 1997 was dit patroon vrij ongunstig waardoor de bestedingen aan voedings- en genotmiddelen een afname lieten zien. Dit verklaart ten dele waarom de toename in juni van dit jaar relatief groot is. De uitgaven aan duurzame consumptiegoederen nemen ruim 6% toe. Binnen deze categorie is vooral meer besteed aan huishoudelijke apparaten. De laatste en tevens grootste bestedingscategorie van de binnenlandse consumptie, de diensten en overige goederen, stijgt in juni 3,9%.

Industriële productie: hoog productieniveau gehandhaafd

Het productievolume van de industrie in juni is 3,5% groter dan een jaar eerder. Hiermee komt de groei van de industriële productie in het tweede kwartaal van dit jaar uit op 4,2%. Dit groeicijfer blijft iets achter bij de toename in het eerste kwartaal (4,8%). Over de eerste zes maanden van dit jaar is het productievolume van de industrie gemiddeld 4,5% toegenomen ten opzichte van dezelfde periode een jaar eerder.

Vrijwel alle bedrijfstakken binnen de industrie laten in de eerste helft van 1998 forse groeicijfers zien. Alleen de voedings- en genotmiddelenindustrie blijft met een toename van haar productie met 1,7% ver achter bij de gemiddelde groei van de totale industrie.

Toegevoegde waarde bouwnijverheid: daling

De toegevoegde waarde in de bouwnijverheid ligt in het tweede kwartaal van dit jaar 2% onder het niveau van een jaar eerder. In het eerste kwartaal nam het volume nog met 9% toe. De daling van de bouwproductie in het tweede kwartaal wordt voor een groot deel verklaard door het feit dat er in deze periode dit jaar 6% minder werkbare dagen zijn dan in dezelfde periode een jaar eerder. Voor het eerste halfjaar van 1998 komt de groei van de toegevoegde waarde in de bouw uit op 3,2%.

Productenprijzen industrie: daling zet door

Het prijsniveau van Nederlandse industriële producten in juni van dit jaar ligt 0,4% lager dan in mei. Ten opzichte van een jaar eerder liggen de afzetprijzen 1,4% lager. Vooral de prijzen van producten van de aardolie-industrie zijn in juni fors gedaald (-4,3%). Deze daling wordt veroorzaakt door ontwikkelingen op de wereldmarkt: een vat North Sea Brent aardolie was in juni ruim 3% goedkoper dan in mei. Vergelijken met een jaar eerder is de aardolie zelfs meer dan 15% in prijs gedaald. Ook in de chemie, de basismetaal en de voedings- en genotmiddelenindustrie doet zich een daling van de afzetprijzen voor. Omdat de voedings- en genotmiddelenindustrie een relatief groot belang binnen de totale industrie heeft, komen geringe prijsveranderingen in deze branche vrijwel altijd tot uitdrukking in het prijsniveau van de totale industrie.

Productenvertrouwen: daalt

Het productenvertrouwen, de stemmingsindicator van ondernemers in de industrie, komt in juli uit op 4,2. In juni kwam deze indicator

nog uit op 5,5. Het producentenvertrouwen wordt opgebouwd uit drie deelindicatoren: de verwachte bedrijvigheid, het oordeel van de ondernemers over de orderpositie en het oordeel over de voorraden gereed product. Het is met name de minder gunstige beoordeling van de voorraden die in juli de daling van het vertrouwen veroorzaakt.

Geregisteerde werkloosheid: daling zet door

In het tijdvak mei-juli 1998 komt de geregisteerde werkloosheid gemiddeld uit op 270 duizend. In deze maanden is de geregisteerde werkloosheid relatief laag door seizoensinvloeden. Na verwijdering van deze invloeden komt de werkloosheid uit op 285 duizend, driemaal minder dan in de periode april-juni. De afgelopen twaalf maanden is het aantal werklozen met gemiddeld negenduizend per maand gedaald. In vergelijking met dezelfde periode een jaar eerder is het aantal geregisteerde werklozen nu 108 duizend lager. Medio 1985 lag de geregisteerde werkloosheid 98 duizend lager dan een jaar daarvoor. Eerder was een daling in deze orde van grootte nog nooit voorgekomen.

Faillissementen: gedaald

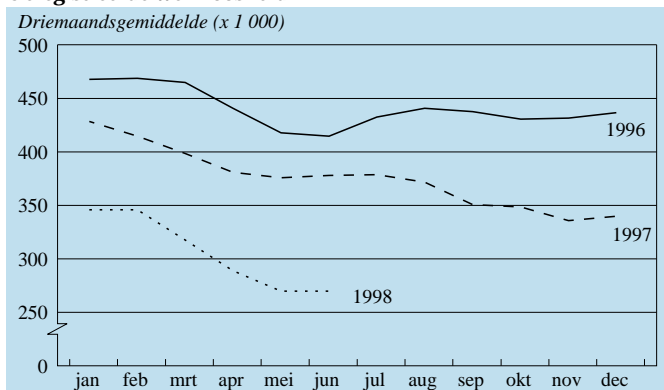
Het aantal uitgesproken faillissementen in juli van dit jaar ligt bijna 10% onder het niveau van dezelfde maand een jaar eerder. Overigens kan een stijging of daling van het aantal faillissementen ook andere dan conjuncturele oorzaken hebben. Zo heeft bijvoorbeeld het aantal zittingsdagen van de rechtbank een invloed op het aantal uitgesproken faillissementen. De ontwikkeling van de faillissementen op maandbasis toont dan ook een sterk wisselend beeld. Zo fluctueren in 1998 de cijfers van +23% in maart tot -26% in mei. Over de eerste zeven maanden van dit jaar zijn in totaal ruim 3100 faillissementen uitgesproken, een daling van 6% ten opzichte van dezelfde periode een jaar eerder. In 1997 waren er 5 547 faillissementen, nagenoeg evenveel als in 1996.

Geld en krediet: voor het eerst in drie jaar daling hypotheek

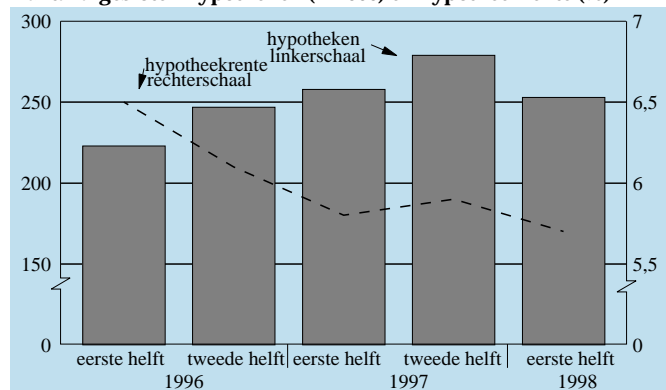
In het eerste halfjaar van 1998 zijn 235 duizend nieuwe woninghypotheken ingeschreven, een lichte daling van 2% ten opzichte van dezelfde periode in 1997. Het is voor het eerst in drie jaar dat het aantal ingeschreven hypotheeklen daalt. Deze daling wordt veroorzaakt doordat het aantal oversluitingen en tweede hypotheeklen met 6% is afgenomen ten opzichte van een jaar geleden. Tegelijkertijd is het afgesloten bedrag aan hypotheeklen in de eerste helft van dit jaar gestegen tot een recordhoogte van 55 miljard gulden, 14% meer dan in dezelfde periode vorig jaar. Nooit eerder werd er in een eerste halfjaar zo'n hoog bedrag aan hypotheeklen ingeschreven. Het bedrag per afgesloten woninghypothek is met 16% toegenomen tot 218 duizend gulden. Vijf jaar geleden was het gemiddeld bedrag nog 150 duizend gulden. De gemiddeld hypotheekrente is gedaald van 5,9% in januari tot 5,6% in juni.

De jaarcijfers in de tabel zijn aangepast aan de Nationale rekeningen 1997. Mutaties hebben betrekking op de overeenkomstige periode van voorgaand jaar, tenzij anders vermeld. Verbeterde cijfers worden niet als zodanig gekenmerkt.
Afsluitdatum gegevensverwerking: 24 augustus 1998
Actuele CBS-informatie wordt ook aangeboden via:
● NOS-teletext, conjunctuurpagina 556, nieuwspagina 557
● Internet: <http://www.cbs.nl/>

Geregisteerde werkloosheid

Aantal afgesloten hypotheeklen (x 1 000) en hypotheekrente (%)

● De eerste helft van 1998: een tussenbalans

Economische groei

De economische groei in het eerste halfjaar van 1998 bedroeg volgens de eerste berekeningen 3,8%. Dit percentage ligt iets boven de volumewontwikkeling van het bruto binnenlands product van vorig jaar (toen 3,6%), maar ruim boven het langjarig gemiddelde. De groei werd met name gedragen door de commerciële dienstverlening. Het productievolume lag meer dan 5% boven het niveau van het eerste halfjaar van 1997. Vervoers- en communicatiebedrijven en de financiële diensten floreerden in de eerste twee kwartalen van dit jaar. De goederenproducenten realiseerden een groei van iets meer dan 2%. Terwijl de bedrijvigheid in de industrie op peil bleef, daalde de productie in de delfstoffenwinning en bij de openbare nutsbedrijven. De, in vergelijking met vorig jaar, zachte weersomstandigheden waren niet vreemd aan deze ontwikkeling. Net als voorgaande jaren bleef het productievolume in de niet-commerciële dienstverlening het eerste halfjaar achter bij het gemiddelde.

Gezinsconsumptie

Vanuit de bestedingenkant bezien is de gezinsconsumptie, met een aandeel van zo'n 60% in het bruto binnenlands product, veruit de grootste component. Ook in de eerste helft van 1998 stuwden de consumptieve bestedingen de economische groei op. In de eerste zes maanden van dit jaar was het volume van de particuliere consumptie 3,8% groter dan in dezelfde periode van vorig jaar. Groeicijfers in deze orde van grootte deden zich alleen in het begin van dit decennium voor. Vorig jaar nam het binnenlandse consumptievolume met 3,2% toe. Werkgelegenheid, koopkracht en vermogenswinsten zijn dit jaar de belangrijkste aanjagers van de groei van de consumptie. De stijgingspercentages van de onderscheiden consumptiecategorieën volgen het patroon dat zich gewoonlijk in een periode van hoogconjunctuur voordoet. Een groeiend deel van het inkomen wordt aan de meer luxe goederen en diensten uitgegeven. Aan de duurzame goederen werd in het eerste halfjaar, gecorrigeerd voor prijsveranderingen, bijna 7% meer uitgegeven dan in de overeenkomstige periode een jaar eerder. Deze groei is vooral toe te schrijven aan goederen die de woonomgeving verfraaien, aan huishoudelijke apparaten en aan pc's. Kleding en huishoudelijke artikelen blijven achter bij de gemiddelde groei van deze categorie. Ook bij de diensten is een tweedeling merkbaar. De consumptieve uitgaven van deze categorie lagen in de eerste helft van dit jaar 3,5% boven het niveau van een jaar eerder. Tegenover de snel groeiende uitgaven aan vervoers- en communicatiediensten staan de relatief langzame groeiers bij de vaste (woon)lasten. Als vaker in tijden van voorspoed blijven de stijgingspercentages van de categorie voedings- en genotmiddelen achter. In volume gemeten bedroeg de groei hier een schrale 1,2%. De laatste twee en een half jaar overtreft de totale consumptiegroei de toename van deze categorie.

Prijzontwikkelingen

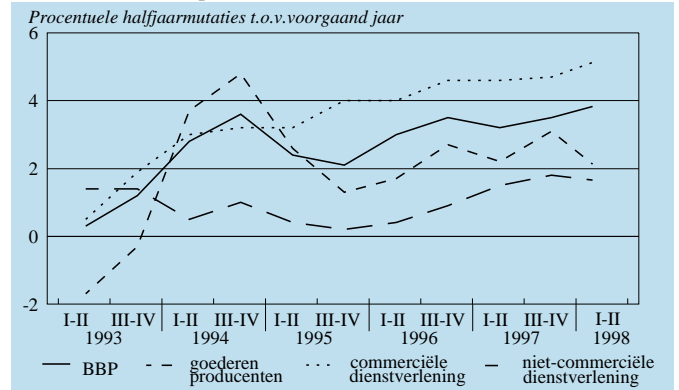
De inflatie, afgemeten aan de gemiddelde ontwikkeling van de consumentenprijsindex, bleef in het eerste halfjaar beperkt tot 2,2%. De laatste drieënhalve jaar ligt de toename van het prijspeil op of iets boven de 2%. De uiterst geringe spreiding van de inflatiepercentages is zowel historisch als internationaal opmerkelijk. Het beteugelen van de inflatie wordt vaak aangemerkt als een van de drijvende krachten achter het economisch herstel.

De prijzen die de Nederlandse industriële bedrijven voor hun producten berekenen, zijn in het eerste halfjaar zelfs gedaald. Het prijsniveau van de grondstoffen en halffabrikaten die door de industrie verbruikt worden zijn gemiddeld in de eerste helft van 1998 met meer dan 2,5% afgenomen ten opzichte van de overeenkomstige periode een jaar eerder.

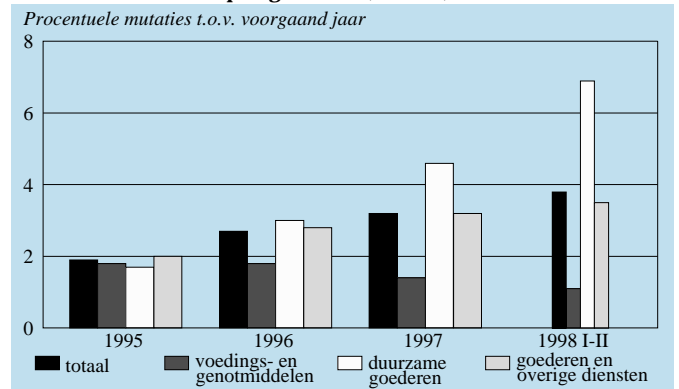
Arbeidsmarkt

Het meeste aansprekende nieuws in de eerste zes maanden van dit jaar is de ongekend snelle daling van de werkloosheid. Gemiddeld over het eerste half jaar telde ons land 308 duizend geregisteerde werklozen. Dit zijn er bijna honderdduizend minder dan in de overeenkomstige periode van vorig jaar en bijna tweehonderdduizend minder dan het gemiddelde over het eerste halfjaar van 1994. De drie meest recente driemaandsgemiddelden bleven alle onder de driehonderdduizend grens. Na 1981 heeft zo'n ontwikkeling zich niet meer voorgedaan.

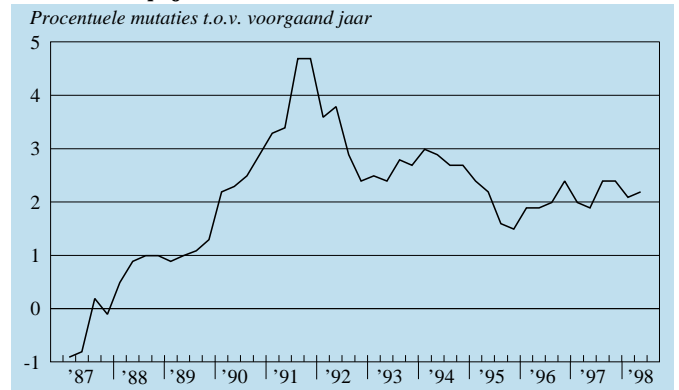
Bruto binnenlands product (volume)

Binnenlandse consumptie gezinnen (volume)

Consumentenprijsindex

Geregisteerde werkloosheid als % van de beroepsbevolking

